

Սիրեցեալ Ժողովուրդ Հայոց, որ ի Հայաստան եւ Արցախ, եւ ի Սփիւռս տարացրուեալ.

Երուսաղէմի Հայ Պատրիարքութեան Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան անդամներով եւ հաւատարմ ժողովուրդով, քանակեկերպ զարու նախասնմին, կանգնած ենք Քրիստոսի Ծննդեան Տանարին, եւ Սուրբ Քարայրին եւ Մաւրին սրբատեղւոյն մէջ: Եւ կ'օրհնեցենք՝ ամէն մէկ անհատի, ամէն մէկ ազգի, եւ համայն մարդկութեան սրտին ցանկութիւնը եղող, եւ տագնապներով խռովուն հոգիներու խորքէն պոռթկացող աղաչանքին պատասխանող, անխաղախ հաւատաւոր եւ հաստատուր հրեշտակներու ւետիսին, թէ արդարեւ՝ Փրկիչը ծնաւ՝ սորվեցնելու համար մեզ Աստուծոյ փառքը երգել, որպէս զի իրերամերժ եւ ատելալատ ազգերու միջեւ խաղաղութիւն եւ համերաշխութիւն, եւ "ի մարդիկ հանութիւն" հաստատուի, արդարութեան եւ ապահով կեանքի երաշխիքով:

Հայ ժողովուրդը, աշխարհի ներկայ թռուորդին մէջ, եւ մինչեւ անգամ Անկախացեալ Հայաստանի՝ մէկ կողմէ առթած ուրախութեան, եւ նոյն ժամանակ ինքնիշխան գոյատեւման համար ներքին յարուածութեան եւ տագնապներուն զուգընթաց, որոշած է հաւատարիմ մնալ Քրիստոսի Ծննդեան պատգամին:

Եւ այսօր, Հայոց Պատմութեան պատմական եւ մէկ դրուագին շեշտեալ նշումը՝ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ եւ Հայ Պետականութեան գործակցութեամբ նախաձեռնուած, կը քացայայտ ներկայ հայ սերունդին գիտակից հաւատարմութիւնը՝ հանդէպ իր ժողովուրդի գոյութեան իտեալներուն, եւ անոր պատմութեան եւ հոգեւոր մշակոյթին շարայար յաւերժացման:

Ոչ մէկ ուրիշ ազգ ունի Հայուն հրաշքը՝ "301 թուականին Քրիստոնէութիւնը պետական կրօնք յայտարարելու", հրաշխտան դրուագումներովը Գրիգոր Լուսաւորչի եւ Տրդատ Թագաւորի կեանքին եւ յարաբերութեանց:

Դժբախտաբար սակայն, Ազգերու Պատմութիւնը անտեղեակ է այս իրողութեան:

Գուցէ այդ է պատճառը, որ 2000 ամեայ Հայ Քրիստոնեայ ժողովուրդին կեանքին շրթան, հոգիի ստեղծագործութիւններու շարքին, օղակաւորուած է նաեւ նահատակութեան եւ քնացնջման սպանմալիքներու դրուագներով: Եւ այդ խուժուժ եւ անմարդկային ծրագրումներու հեղինակները, չէին կարող ըմբռնել տոկունութիւնը Հայ Քրիստոնեայ հոգիին, որուն համար նահատակութիւնը մահ չէ, այլ յաւերժացումը ստեղծագործ կեանքին:

Բայց կարդալ պէտք է, քայց պատմել պէտք է իւրաքանչիւր զարաշրջանի ընթացքին կոթողուած հրաշալիքները քաղաքական ստեղծագործութեանց, որոնք զարմանալիօրէն կարծես ի հեմուկս եւ ի պատասխան գեհեմածին ու կործանարար հրոսակներու ճանդումներուն, ծաղկազարդած են ամայքները Հայաստան աշխարհին, եւ կրանած են գոյատեւման կամքը հայ սերունդներուն:

Վերածնիլ եւ վերածաղկիլ ուխտն է հայ ազգի զաւակներուն: Եւ այդ՝ թէ իսկ “արեան մկրտութեամբ”, որ պսակն է նահատակութեան:

Վա՛յ այն սերունդին, որ կը դրժէ վերածաղկման այս ուխտին: Այդ սերունդի դատակնիքին մէջ, պիտի անկնայ նաեւ անէծքը բոլոր վերածնած ու վերածաղկած սերունդներուն:

1700 տարիներ յետոյ, Խոր Վիրապէն Լուսաւորչի անմար կանթեղը նորէն բարձրացնել Արագածի կատարին, որպէս զի շողարձակող իր լոյսին միշտ սեւեռին հոգիի աչքերը հայրենաբնակ եւ աշխարհացրիւ հայորդիներուն, համագոր է ներկայ սերունդին ստեղծագործ հոգին կամարակապ կամրջելուն Լուսաւորչի տեսիլքին: Որովհետեւ...-

“Երբ պատում է մութ խաւարը
Զընաշխարհիկ մեր երկրին,
Երբ տիրում է ահն ու վախը՝
Թոյլ, կակածուտ սրտերին,

Ով անմեղ է, լիքը սիրով,
Ու հաւատով անսասան,
Ով նայում է վառ յոյսերով
Դէպի Հայոց ապագան,

Նա՛ կը տեսնի Էն մշտավար
Զահը կախում երկընքից.
Ասես՝ Աստուծոյ աչքը պայծառ
Հսկում է ցած երկընքից:

(Յովհաննէս Թումանեան)

Անմար ու յաւերժական է Քրիստոսի լոյսը, Բեթղեհէմի Քարայրէն շողարձակուած դէպի Միածնաէջ աշխարհը Հայոց եւ դէպի համայն ժողովուրդները տիեզերքին:

Փառք Աստուծոյ: Կանգուն է Լուսաւորչի տեսիլքը մարմնաւորող Կաթողիկէ Սուրբ Էջմիածինը: Հաստահիմն է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան Լուսաւորչահաստատ Հայրապետութիւնը: Եւ 1700 ամեակի տօնակատարութեանց ներշնչանքով, ստեղծագործ եւ արուեստաշնորհ մեր զաւակները, Մայր Հայրենիքի մէջ եւ ի Սփիւռս տարացրեալ, աստուածատու իրենց շնորհներով, ամէն մարդի մէջ, նոր ստեղծագործումներով Քրիստոնեայ Հայաստանի նոր դարաշրջանի հոգեզմայլ պատմութիւնը կը կերտեն, “զի Աստուած ընդ մեզ է”:

Բայց կարդալ է պետք, քայց պատմել է պետք, որպէս զի Ազգերու Պատմութիւնը չը մնայ անտեղեակ, կամ կոյր, եւ կամ յուլ:

Եւ Հայ ժողովուրդի հաւատքի հոսքը եւ ուխտի թափօրը, դէպի Բեքդեհէմի աղբիւրը լոյսին, եւ այնտեղէն կամարուելով դէպի Արարատեան առաքելութիւնը Թաղէտսի եւ Բարթողիմէոսի, պիտի շարունակէ իր յանձնարարական ուխտագնացութիւնը, յաղթերգելով։-

Էջ Միածինն ի Հօրէ եւ լոյս փառաց ընդ նմա.
Զայնք հնչեցին սանդղարմետք անդնդոց:

Տեսեալ ըզլոյս մեծ Հայրապետին Գրիգորի,
Պատմէր ցնծովթեամբ հաւատացեալ արքային:

Եկա՛յք, շինեսցուք սուրբ ըզխորանն լուսոյ,
Բանգի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան աշխարհի:

Յանձնարարական վերածնունդի հաւատով, յոյսով եւ սիրով, կը ձայնակցինք հրեշտակներու բարի լուրին։-

Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ:

Թորգոմ Արք. Մանուկեան
Հայ Պատրիարք Նորուադէմի

ՀՈԳԵԻՈՐ ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ

Մեր հայրապետը Սուրբ Գրիգոր
Տեսաւ տեսիլ մը լուսաւոր,
Տաճար շինեց, շատ փառաւոր,
Ըսէ՛, ի՞նչ է անունն անոր:

Փռքիկ կրակ,
Եկեղեցիին մէջ ճրագ:

Զայնն անուշ է ու հնչում
Մեզ կը կանչէ Աստուծոյ տուն:

Յիսուսի տասներկու առաքելներէն երկուքը. Թաղէտս ու Բարթողիմէոսը Աստուծոյ խօսքը ճարձգած էին Հայաստան աշխարհին մէջ ու հոն հիմնած առաջին համայնքները՝ եկեղեցիները: Այդ պատճառաւ Հայաստանեայց եկեղեցին Առաքելական կը կոչուի:

Գրիգոր Լուսաւորչի անտարանչութեամբ Հայոց արքունիքը քրիստոնեայ կը դառնայ ու քրիստոնէութիւնը կը հռչակուի ազգին հաւատքը: Գրիգոր Լուսաւորիչ կը շինէ Մայր Տաճարը հոն, ուր Քրիստոս տեսիլքին մէջ յայտնուեցաւ իրեն: Քրիստոնեայ տաճարներուն զանգակներն իրենց ղօղանջներով հաւատացեալը դէպի Աստուծոյ տունը կը կանչեն:

Կանթեղը տաճարին մէջ կարեւոր առարկաներէն մէկն է: Անիկա լոյս կուտայ՝ մէջը վառելով ձեթը, մոմը կամ երբեմն՝ ելեկտրական բոցը:

CHRISTMAS MESSAGE

Dearlly Beloved Children of the Armenian Apostolic Orthodox Church in the Motherland of Armenia, and Dispersed in the Diaspora.

We greet you from the Grotto of the Holy Manger, in the city of Bethlehem, the birth place of our Lord and Saviour, Jesus Christ.

Together with the members of the St. James Brotherhood of the Armenian Patriarchate and the faithful of the Armenian Community, we are pleased to have amongst us His Excellency President Yasser Arafat, the representatives of the Palestinian National Authority, who have joined us tonight in our worship.

On this most auspicious day that heralded a new testament unto the world 2000 years ago, we raise our voices in earnest prayer and supplication, asking our Lord God to bless us all, to grant absolution for our past sins, and make us worthy of His Grace and His Peace.

In these troubled times, when real peace seems to be one moment within our grasp, and the other tantalizingly unreachable, we go down on our knees before the holy spot where kings knelt to do homage to the new-born Child, to pray that the Saviour hear our prayers and grant tranquillity and prosperity to the whole troubled world, as well as peaceful co-existence to all peoples, in dignity and brotherly love.

We pray for the souls of those who have perished and continue to perish in fratricidal conflict, and for the anguished thousands who have become victims of an injustice that continues to breed violence, hatred and anger.

May our dear Lord God, vouchsafe that this anger and this hatred are transformed into love and forgiveness. Cleanse the hearts of people and fill them with His love. Let no man raise his hand against his brother and let no nation learn war any more, but let them turn their swords into plowshares and their spears into pruning forks.

Our hope and trust in the Lord sustain us through the difficult days. Hope remains our shield.

We pray that the pain, suffering, tears and frustrations of all men and women will eventually disappear. We pray also that the clouds lining the horizon will dissipate, so that the sun will come up once again, in order to envelop and embrace this sacred land of prophets with the peace of the Lord.

We know that in our earnest desire to submit to His Will, we shall find acceptance in His Eyes and that He will lead us under the protection of His Right Hand.

May our God of Peace, the Allah of Salam, and the Jehovah of Shalom shine His face upon the people and the land of Palestine, Jordan and Israel. And may He grant all the nations of the world, at the dawn of this new millennium, the hope for His compassion and peace, the assurance of dignity of man, and security of life. May the universe join the choir of angels in joyful harmony as they herald the good news: *"Glory to God in the highest, Peace on earth, and good-will among men."* Amen.

*Archbishop Torqom Manoogian
Armenian Patriarch of Jerusalem*